

Úvod

Analgetika patří mezi nejčastěji preskribované léky a prakticky najdeme dospělého člověka, který by neměl zkušenost s touto lékovou skupinou. Vůbec nejčastějším symptomem pacientů, se kterým přichází k lékaři nebo se uchylují k samoléčbě, je bolest. Jedná se o subjektivní pocit, neexistuje žádný relevantní a přesný dolorimetr, proto se v podstatě spoléháme na údaje získané od pacienta. K tlumení bolesti má dnešní medicína kromě nefarmakologických postupů k dispozici více skupin farmak použitelných dle typu bolesti (nesteroidní antiflogistika, analgetika – antipyretika, opioidní analgetika, myorelaxancia, spasmolytika, lokální i celková anestetika, psychofarmaka aj.). Přesto nejčastější volbou při tlumení bolesti zůstává skupina nesteroidních antiflogistik a tzv. analgetik – antipyretik. Společným mechanismem účinku především nesteroidních antiflogistik je inhibice cyklooxygenázy, a tím ovlivnění tvorby eikosanoidů. S ovlivněním tvorby eikosanoidů jsou spřaženy jak žádoucí léčebné efekty, tak i nežádoucí účinky. Nežádoucím účinkům vyplývajících z inhibice cyklooxygenázy se věnuje tento článek.

Neopioidní analgetika – dělení

První skupina označovaná jako nesteroidní protizánětlivá léčiva (NSA) nebo NSAIDs (Non Steroidal Anti-Inflammatory Drugs) vykazuje, jak již z názvu vyplývá, nejen analgetický a antipyretický účinek, ale také efekt protizánětlivý, antirevmatický a některé z preparátů také antiagregační účinek. Oproti tomu analgetika – antipyretika vykazují pouze efekt analgetický a antipyretický. Ke druhému jmenovanému je nutné podotknout, že analgetika – antipyretika dokážou snížit pouze patologicky zvýšenou tělesnou teplotu, nikoli fyziologické hodnoty. Ostatní efekty u této malé

skupiny farmak, především protizánětlivý a antiagregační účinek, absentují (Votava, 2018). Dělení této skupiny přináší tabulka 1.

Od historie k mechanismu účinku

Snaha ovlivnit bolest provází lidstvo od nepaměti, stejně tak dlouho lidé hledají prostředky na její ovlivnění. Hledání léčiv proti bolesti začalo empirickým používáním přírodních zdrojů, nebo využití tlumivého vlivu alkoholu. Využití vrbové kůry, jako prostředku pro mírnění bolesti a ovlivnění tělesné teploty, je známo od pradávna, zmiňuje se o něm Ebersův

Tab. 1. Dělení neopioidních analgetik

Neopioidní analgetika	
Nesteroidní antiflogistika	Analgetika-antipyretika
Dělení dle chemické struktury	
Deriváty kyseliny salicylové: ASA Deriváty kyseliny octové: diklofenak, indometacin, aceklofenak Deriváty kyseliny propionové: ibuprofen, ketoprofen, dexketoprofen, naproxen, kyselina tiaprofenová Oxikamy: piroxikam, lornoxikam, meloxikam Sulfonanilidy: nimesulid Koxiby: celecoxib, parecoxib, etorikoxib	Deriváty anilinu – paracetamol Deriváty pyrazolonu – propyfenazon metamizol
ASA – kyselina acetylsalicylová	